

Městský úřad Kolín

Odbor výstavby – stavební úřad

Karlovo náměstí 78, 280 12 Kolín I, e-podatelna: posta@mukolin.cz

tel.: +420 321 748 231, e-mail: stavebni.urad@mukolin.cz

sídlo odboru: Zámecká 160, Kolín I

Žadatel:	Naše čj.:	MUKOLIN/SU 46910/24-vys
Regionální muzeum v Kolíně, příspěvková organizace, IČ 004 10 047	Naše zn.:	SU 10955/2024
Karlovo náměstí 8	Počet listů:	5
Kolín I	Příloh/listů:	0
280 02 Kolín 2		
	Vyřizuje:	Ing. Jana Vyšanská
zast. IHARCH, IČ 247 63 845	Telefon:	321 748 364
Nad Údolím 351/70	E-mail:	jana.vysanska@mukolin.cz
Praha 4		
147 00 Praha 47	Datum:	17.05.2024

- **gotická tvrz Hradenín, zapsaná v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 45394/2-725**
- **pozemek par. č. st. 8/2, katastrální území Hradenín**
- **oprava fasády věže**

Městský úřad Kolín, odbor výstavby – stavební úřad, jako příslušný orgán památkové péče podle § 25 odst. 1 a § 29 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní orgán“, „památkový zákon“), k žádosti IHARCH s.r.o., IČ 247 63 845, Nad Údolím 351/70, 147 00 Praha 4, která zastupuje na základě přiložené plné moci Regionální muzeum Kolín p.o., IČ 004 10 047, sídlem Karlovo náměstí 8, 280 02 Kolín I, pověřené k hospodaření se svěřeným majetkem Středočeského kraje, jako vlastníka níže uvedené nemovitosti a pozemku, doručené dne 26.03.2024, ve věci opravy fasády věže tvrze Hradenín, na pozemku par. č. st. 8/2 v katastrálním území Hradenín, která je zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 45394/2-725, vydává po písemném vyjádření odborné organizace Národního památkového ústavu, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze (dále jen „NPÚ“), ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 a 3 a § 44a odst. 3 památkového zákona toto

závazné stanovisko

Předmětem žádosti je oprava fasády věže tvrze Hradenín, na pozemku par. č. st. 8/2 v katastrálním území Hradenín, která je zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 45394/2-725.

Areál tvrze zaujímá nepravidelně kruhové území východní části návsi na východním okraji obce. Jádrem tvrze je mohutná třípatrová věž situovaná uprostřed celku, obehnaná vnitřní hradební zdí a ochranným příkopem. Obvodové zdivo věže je ve své podstatě kamenné, s cihlovými mladšími zazdívkami a dozdívkami, je založeno na skalním masivu. Klenutý suterén je částečně zahloubený do terénu, s původním přístupem kamenným portálem v jižním průčelí. Do zvýšeného klenutého přízemí se vstupuje dveřním tvorem původního perónového schodiště u jižního průčelí. Obytná část se nacházela v dalším patře, byla přístupná dnes již odstraněným venkovním schodištěm u západní fasády přes pozdně gotický profilovaný portál, jehož část je dochovaná v obvodovém zdivu. Portál byl dodatečně zazděn a vstup upraven. Další patra o jedné místnosti jsou proražena okenními otvory s kamennými ostěními, z různých stavebních etap, původní okenní špalety se rozevírají směrem dovnitř a překlady tvoří dřevěné fošny. Zdivo je z lomového kamene, spárované vápennou maltou, dnes již značně vyplavenou, s nárožními armovacími kameny z pískovcových bloků, v úrovni horního patra vyměněných za nové pískovcové bloky. Na severní a jižní

fasádě jsou dochovány zbytky někdejších interiérových omítek dodatečných přístaveb. Věž je zastřešená novým krovem z roku 2015 zhotoveným dle dochované historické fotodokumentace a dobových analogií ve tvaru tzv. „falešné“ mansardy ukončené měděnou špicí s makovicí a korouhvičkou.

Na základě požadavku správního orgánu památkové péče byla provedena analýza odebraných vzorků malty a omítky na objektu hlavní věže v Hradenině (Kloknerův ústav, 4.srpna 2023). Zjištěný poměr pojiva a kameniva je 1: 2,7. Složení a mikrostruktura odebraných vzorků je tvořena písčitým kamenivem a pojivem na bázi hlinitokřemičitanové zeminy s vápnem. Použité písčité kamenivo z křemene, živce a slídy má velikost zrna do 2 mm. Vzorek V3 je opatřený vápenným nátěrem, patrně aplikovaným do čerstvé omítky.

Kamenné obvodové zdívo věže je ve špatném stavu, ke statickému stažení došlo v roce 2015, avšak při prohlídce z lešení bylo patrné, že vnitřně je konstrukce značně degradovaná, spáry vymyté a místě některých trhlin je vidět napříč konstrukcí.

Předmětem dokumentace je oprava kamenných fasád věže areálu tvrze včetně ostění a výplní, přístavba točitého venkovního schodiště s navazující pavlačí u západního průčelí a peronového schodiště u jižní fasády. Návrh vychází z projektu opravy fasád věže z října 2022, ke kterému bylo dne 23.01.2023 vydáno závazné stanovisko č.j. MUKOLIN/SU 115913/22-vys a dopracovává rozsah prací dle podmínek tohoto vyjádření.

Vůči již posuzované projektové dokumentaci ke stavebnímu povolení vypracované ateliérem IHARCH s.r.o. Irena Hrabincová Dipl.Arch. ČKA R/00 064, Ing. arch. Tomáš Pavlík, v říjnu 2022 se jedná o následující úpravy či upřesnění:

- Doplnění silnoproudé elektroinstalace v rámci opravy věže, počítá se s vedením kabelových rozvodů pod omítkou. Výkopy kabelových rýh mají být provedeny strojně popř. ručně. Rozvaděč má být umístěn na vnější líc zdíva točitého schodiště, pod pavlač a opatřen dřevěnými dvířky z širokých modřínových prken do rybinových svlaků.

- Uchycení přístavby válce schodiště k jižnímu zdívu věže je navrženo pomocí ocelových tyčí, popř. prutů z helikální výztuže Ø10 mm vsunutých do stávajících štěrbin a otvorů ve zdívu věže. Pro osazení ocelových tyčí se nepočítá se zhotovením žádných nových otvorů, ani přitesáváním či jinou úpravou kamenného zdíva stávající věže.

- Konstrukce krovu schodiště má být zhotovena tesařským způsobem za použití tesařských spojů bez svorníků s použitím dřevěných dubových hřebů, bez zásahu do zdíva věže. Střešní krytina je navržena z ručně štípaného modřínového šindele, kladeného ve dvou vrstvách (obdobně jako severní křídlo a bašta).

- Zadní strana výklenku v západní fasádě bude vyspravena cihlou plnou pálenou do vápenné malty. Cihly budou celoplošně omítnuty vápenopískovou omítkou. Výklenek bude vizuálně přístupný z dřevěné pavlače, spojující objekt schodiště se severním křídlem. Výklenek je v havarijním stavu v rámci oprav bude nutné vytvořit výdřevu a výklenek vyspravit a dozdit cihlou plnou keramickou, druhotně použitou.

Návrh upozorňuje na omezenou nosnost konstrukce mostku, jeho šířku a nemožnost jeho využití těžkou technikou.

V roce 2015 byla provedena rekonstrukce spadlého krovu věže včetně stažení obvodových zdí táhly, v roce 2019 – 2020 probíhala rekonstrukce staticky narušených míst kontraskarpy příkopu u mostku a obnova samotného mostku, rekonstrukce střechy bašty dle archivních fotek včetně rekonstrukce kleneb.

V roce 2022 byli stavebně zajištěni a zastřešeni severní hospodářské objekty těsně vedle věže.

Žádost je doplněna projektovou dokumentací pro provedení stavby vypracovanou ateliérem IHARCH s.r.o. Irena Hrabincová Dipl.Arch. ČKA R/00 064, Ing. arch. Tomáš Pavlík, v únoru a březnu 2023.

Uvedený záměr opravy fasády věže tvrze Hradenin, na pozemku par. č. st. 8/2 v katastrálním území Hradenin, která je zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 45394/2-725, je podle § 14 odst. 3 památkového zákona **přípustný** za splnění těchto základních podmínek, určených v souladu s ustanovením § 9 odst. 4 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí památkový zákon, ve znění pozdějších předpisů:

1. Všechny výkopy v terénu budou prováděny ručně pod dohledem archeologa.
2. V navrženém úseku 2 vedení venkovní elektroinstalace budou provedeny archeologické sondy, které prověří možnost uložení kabelů v navržené hloubce 120 cm pod stávající dlažbou s tím, že nebude zasahováno do skalního masivu či hodnotné archeologické vrstvy. V jiném případě bude zvolena jiná trasa vedení výkopu.
3. Kabelové rozvody budou nataženy před provedením omítky.

4. Dvířka RS na točitém schodišti budou kazetová s rámovou konstrukcí, zhotovená ze smrkového nebo borového masivu a opatřena barevným krycím nátěrem. Odstín bude dojednána na místě po provedení fasádní omítky schodiště se správním orgánem památkové péče a zástupcem NPÚ.
5. Dveře D.22 původního vstupu do věže v úrovni 1. patra budou svlakové ze svisle kladených fošen spojovaných na pero a drážku vyhotovených z měkkého dřeva, lícová strana bude pobíjená plechovými pláty dle popisu v tabulce dveří 086.
6. Nutnost bourání zdiva dodatečných zazdívek východního průčelí (01.1 a 02.1) bude posouzena na místě za účasti zhotovitele SHP, rozsah případného odstranění zdiva bude konzultován na místě za účasti NPÚ a schválen správním orgánem památkové péče.
7. Profilace zdobného tvarování sloupků pavlače bude konzultována s NPÚ a zhotovitelem. Je žádoucí počítat se zjednodušením profilace dle historicky doloženého prvku.
8. Kování dveřních výplní nebude cínováno.
9. Poloha světel ve vstupním prostoru původního vstupu do věže v úrovni 1. patra bude konzultována na místě s NPÚ a schválen a správním orgánem památkové péče.
10. Bude zpracován restaurátorský průzkum a záměr opravy všech kamenných prvků fasád (dveřních i okenních ostění, nárožních armovacích kamenných bloků), který bude předložen správnímu orgánu památkové péče k posouzení v samostatném správním řízení.
11. Původní portál vstupu do patra (2.NP) bude krytý stříškou.
12. Při stavební obnově památky bude zástupci NPÚ umožněno včas provedení aktualizace stavebně historického průzkumu.

Odůvodnění

Správnímu orgánu na úseku památkové péče Městského úřadu Kolín byla dne 26.03.2024 doručena žádost o vydání závazného stanoviska k záměru opravy fasády věže tvrze Hradenín, na pozemku par. č. st. 8/2 v katastrálním území Hradenín, která je zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 45394/2-725, kterou podává IHARCH s.r.o., IČ 247 63 845, Nad Údolím 351/70, 147 00 Praha 4, která zastupuje na základě přiložené plné moci Regionální muzeum Kolín p.o., IČ 004 10 047, sídlem Karlovo náměstí 8, 280 02 Kolín I, pověřené k hospodaření se svěřeným majetkem Středočeského kraje jako vlastníka nemovitosti a pozemku.

K posouzení výše uvedených prací z hlediska zájmu státní památkové péče je kompetentní na základě ustanovení § 29 odst. 2 písm. b), e) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, příslušný Městský úřad Kolín, odbor výstavby – stavební úřad.

Dnem podání žádosti správní orgán zahájil ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 správního řádu správní řízení. Opatřením ze dne 09.04.2024 si vyžádal, v souladu s ustanovením § 14 odst. 6 památkového zákona, písemné vyjádření NPÚ. Usnesením ze dne 25.04.2024 byla v souladu s § 149 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) prodloužena lhůta pro vydání závazného stanoviska na 60 dnů. Vyjádření NPÚ mu bylo doručeno 16.05.2024. Na základě tohoto vyjádření, se kterým se zcela ztotožňuje, a vlastní znalosti předmětného objektu, ve smyslu ustanovení § 149 odst. 1. správního řádu, vydal správní orgán toto závazné stanovisko, ve kterém v souladu s ustanovením § 14 odst. 3 památkového zákona a podle ustanovení § 9 odst. 4 vyhlášky 66/ 1988 Sb., kterou se provádí památkový zákon, stanovil základní podmínky, za kterých lze práce připravovat a provádět.

Gotická tvrz je z historického a architektonického hlediska velice hodnotná stavba, jenž tvoří prostorovou dominantu v území. Jádrem tvrze je mohutná třípatrová věž situovaná uprostřed celku, obehnaná vnitřní hradební zdí a ze tří stran umělým vodním příkopem. K ní se na severní straně přimyká pás mladších hospodářských objektů, vestavěných do původně volného prostoru mezi obvodovou hradbou nad eskarpou příkopu a věží. Na západní straně na ně navazuje polygonální objekt bývalé bašty, v barokním období přestavěný na tzv. "kapli", a plynule spojený s někdejší bránou v místě dnešního kamenného mostu. Přístup do tvrze je ze západu přes poplužný dvůr zmíněným renesančním kamenným mostem vsazeným do příkopu. K tvrzi přiléhalo jižní křídlo patrně pozdně gotického původu, které bylo odstraněno v 19. století. Věžovitá tvrz byla vystavěna po polovině 14. století ve dvou gotických fázích (dendrochronologický průzkum

dřevěných překladů oken tvrze +1361) a bývala majetkem řady zemanských a šlechtických rodů až do 17. století. V roce 1615 ztratila obranní funkci a byla raně barokně přestavěna.

Areál tvrze chráněnou kulturní památkou rČ. ÚSKP 45394/2-725 a je proto chráněn ve smyslu ustanovení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Předmětem památkové ochrany kulturních památek je objekt jako celek, zejména jeho historické vodorovné a svislé nosné konstrukce (zdivo, klenby, včetně všech historických prvků a detailů), ale i veškeré autentické konstrukce a prvky nenosné a výplňové (fasády, střešní krytina, okenní a dveřní výplně, podlahy, podhledy, vnější i vnitřní omítky, dlažby, včetně všech autentických historických prvků a detailů).

Areál tvrze v Hradenině patří k nejlépe zachovalým středověkým sídlům drobné šlechty v českých zemích. Je to velmi významný památkový soubor i přes drastický stavební zásah do organismu tvrze v 70. letech 19. století a stále postupující chátrání. „Při návrhu rekonstrukce vlastních objektů tvrze již nelze vycházet z romantické představy obnovy pozdně gotického stavu opevněného rytířského sídla. Takový výsledek, ke kterému nemáme dostatek průkazných podkladů, by byl nutně puristicky falešný“ (SHP Líbal, Kašička, 1971, Směrnice k budoucí úpravě a k funkčnímu uplatnění objektu). Z tohoto důvodu je volena cesta zachování všech konstrukcí vypovídajících o stavebním vývoji tvrze.

Při rekonstrukci v letech 1989-1990 byly kamenná ostění oken horního patra a nároží osazena stávajícími replikami, koruna zdiva byla zalita betonem, do podlahy 1. patra byl vložený žb rám.

Fotografie ze 70. let 20. století dokládá existenci točitého schodiště s válcovou zděnou věží zastřešenou jehlančovou stříškou doloženou i na grafice Bedřicha Wachsmanna z roku 1869. Na archivních snímcích NPÚ z 80. let 20. století je již zachycena věžovitá hmota schodiště, dnes již odstraněného.

Areál tvrze je hodnotným příkladem menšího středověkého šlechtického sídla postaveného v předhusitském období a patřícího mezi ohrožené památky Středočeského kraje.

Při rekonstrukci tvrze je nezbytné postupovat tak, aby nebyla ohrožena historická a vypovídající hodnota objektu, a veškeré zásahy je důležité provádět se zřetelem k zachování autentických povrchů a hmot stavby. Tomuto postupu musejí odpovídat i veškeré zásahy do terénu, které je majitel památky dle § 22 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, povinen oznámit Archeologickému ústavu AV ČR a umožnit jemu nebo oprávněné organizaci provést na dotčeném území záchranný archeologický výzkum. Výkopová rýha pro uložení kabelů v úseku 2 je vedena napříč nádvořím v místě vstupu na renesanční můstek v blízkosti předpokládaného historického umístění středověké brány. Hloubka navrženého výkopu 120 cm nebyla předem prověřena. V dotčeném úseku nelze vyloučit výskyt starších konstrukcí pod stávající dlažbou, či nález skalního masivu. Vzhledem ke statickým poruchám věže je žádoucí zásahy do skalního podloží omezit. Z důvodu významných archeologických terénů je zákonná povinnost provádět veškeré zásahy do terénu ve spolupráci s archeologem.

Elektroinstalace má být vedena pod omítkou, proto je nutné vedení kabelů provést před nahozením zdiva omítkou.

Dvířka RS jsou zcela novodobý prvek fasády, není žádoucí v tomto případě aplikovat barokní řešení dvířek. Zhotovení by bylo zbytečně složité a nákladné a mohlo by působit kýčovitě.

Popis dveřní výplně a výkres nejsou v souladu. Středověké dveřní křídlo opatřené plechem mívá tradičně svislé fošny spojené svlakem. Většinou se jednalo o měkký smrkový masiv.

Gotická tvrz je z historického a architektonického hlediska velice hodnotná stavba se složitým stavebně historickým vývojem. Při její rekonstrukci je nezbytné postupovat tak, aby nebyla ohrožena historická hodnota objektu, a veškeré zásahy je důležité provádět se zřetelem k zachování autentických povrchů a hmot stavby, zásahy do zdiva minimalizovat. V případě bourání musí být zachována stavebně historická výpověď a míra odstraněné zadržky logická a opodstatněná. U zadržky okna východní fasády v úrovni 1. patra 02.1 je trojitá zadržka staršího okenního otvoru vynesena vynášecím pasem. Proč má dojít k vybourání pouze levé třetiny zadržky není nikde zdůvodněné. V tomto případě je žádoucí zákrok ještě prověřit na místě za účasti stavebního historika.

Zdobná profilace sloupků pavlače by měla být provedena tesařsky dle dobových postupů. Navržená profilace však tomuto neodpovídá a patrně počítá se soustružením profilu. To nemusí působit věrohodně.

V případě opatření kování cínováním se jedná o neopodstatněný postup, který není na tvrzi doložený a patrně ani z dobového hlediska již technologicky neodpovídá zvyklostem (cínování se provádělo pouze do doby cca 1830). Také strohé řešení dveřních křídel tuto úpravu kování neočekává.

Pozice svítidel je možné posoudit až na místě a přizpůsobit je výskytu hodnotných omítek a celkové kvalitě interiéru.

Restaurátorské záměry nejsou součástí předložené dokumentace a budou posouzeny v samostatném správním řízení, nejlépe po jejich dopracování z lešení.

Podmínka č. 11 byla zadána již v předešlém vyjádření a nebyla do DPS zapracována. Stříška má ochránit velice hodnotné torzo původního pozdně gotického portálu ve špatném stavu před dešťovou vodou. V tomto případě se nabízí přetažení střechy schodiště. V jiném případě bude voda odvedená střechou nad válcem schodiště svedena přímo do profilace portálu v líci zdiva.

Při návrhu zastřešení schodiště je žádoucí zvolit dostatečné přesahy střechy přes korunu zdiva, je vhodné vycházet z rytiny B. Wachsmanna z roku 1869.

V případě požadavku provedení restaurátorských průzkumů a záměrů zhotovitelem je nutné počítat s realizací díla v takovém časovém rozmezí, které umožní provedení a schválení průzkumů v průběhu stavební obnovy a navíc i její realizaci ve vhodném klimatickém počasí.

Z výše uvedených důvodů a na základě odborného vyjádření Národního památkového ústavu v Praze bylo stanoveno tak, jak je uvedeno výše.

Poučení

Závazné stanovisko je úkon učiněný správním orgánem na základě zákona, který není samostatným rozhodnutím ve správním řízení a jehož obsah je závazný pro výrokovou část rozhodnutí stavebního úřadu a proti tomuto stanovisku se lze odvolat a napadnout odvoláním do rozhodnutí stavebního úřadu (ustanovení § 149 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Povinnost vlastníka objektu dodržet výše uvedené podmínky vyplývá ze zákona 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Ing. Jana Vyšanská v. r.
referent památkové péče
odbor výstavby – stavební úřad
oprávněná úřední osoba

Rozdělovník:

Účastníci řízení:

Datová schránka:

IHARCH, Nad Údolím 351/70, Praha 4, 147 00 Praha 47, DS: PO, d39vw8v

Dotčené orgány:

Datová schránka:

Městský úřad Pečky odbor výstavby, zemědělství, dopravy a ŽP, Masarykovo nám. 78, 289 11 Pečky, DS: OVM_R, 8zwbr8t

Na vědomí:

Datová schránka:

Národní památkový ústav, Valdštejnské náměstí 162/3, Malá Strana, 118 00 Praha 011, DS: OVM_PO, 2cy8h6t